

Grotten als toeristische en sportieve trekpleisters

Van het comfortabel met een elektrisch treintje bezoeken van een compleet verlichte toeristengrot tot een expeditie in 's werelds diepste grot, de Gouffre Jean Bernard in de Haute Savoie (1445 m diep!), waarbij onder zeer zware omstandigheden pure topsport wordt bedreven, daartussen ligt een hele reeks van activiteiten.

Beginnen we met het toerisme in grotten. Belangrijk vanuit educatief oogpunt, maar eveneens van groot commercieel belang: de Grotten van Postojna (Joegoslavië) trekken jaarlijks ongeveer 1 miljoen bezoekers en vormen zo een belangrijke bron van inkomsten voor de streek. Maar het inrichten van grotten voor toerisme is ook een van de meest zekere manieren van bescherming. De grot wordt niet meer gebruikt als riool of openbare vuilstort (een niet ongebruikelijke handelwijze in karstgebieden), en is bewaakt tegen vaak weinig scrupuleuze handelaren in en verzamelaars van druipsteen. Weinig vrij toegankelijke grotten zijn nog in dezelfde staat als bij hun ontdekking en afsluiting zonder meer biedt weinig garantie.

Toerisme is overigens niet altijd gunstig. Lascaux aan de Franse Dordogne met z'n zeldzaam fraaie grotschilderingen moest worden afgesloten omdat de grote aantallen bezoekers het klimaat in de grot dusdanig verstoorden, en zo veel micro-organismen in de grot binnenbrachten, dat de schilderingen, die met organisch materiaal zijn vervaardigd, ernstig gevaar liepen te verdwijnen. Beperking van het aantal bezoekers bleek niet voldoende, resoluut afsluiten was de enige oplossing om deze 'Sixtiynse kapel van de prehistorie' te redden.

Vele grotten zijn niet direct ingericht voor toerisme, maar liggen b.v. op wandelroutes in natuurgebieden, waardoor ze toch door vele, van zaklantaarnters of kaarsen voorziene, wat avontuurlijk ingestelde wandelaars worden bezocht. In dit soort grotten is meestal geen stukje druipsteen meer te vinden. Wat overigens niet wegneemt dat deze grotten op zich, gezien b.v. hun ontstaanswijze, toch de moeite van een bezoek waard kunnen zijn.

De grotten die wat moeilijker te vinden zijn, of die waarin speciale technieken en materialen voor de exploratie noodzakelijk zijn, vormen het domein van de georganiseerde speleoloog.

De gebruikte technieken zijn te vergelijken met die van de alpinist, hoewel deze vergelijking niet helemaal opgaat.

In grotten is het altijd duister en vochtig. De terugweg, in 99 van de 100 gevallen naar boven, is meestal het moeilijkste deel van een tocht. Het daarmee niet rekening houden, d.w.z. het niet zorgen voor voldoende materiële, maar vooral mentale, reserves is de oorzaak van veel ongevallen in grotten.

In dit soort grotten worden tochten georganiseerd die soms meerdere dagen beslaan en waarbij ondergronds gebivakkeerd moet worden. Hooggekwalificeerde klimtechnieken worden gebruikt en persluchtduikers worden ingezet om onder water staande gedeelten te verkennen. De verenigingen voor grotonderzoek bieden hiervoor faciliteiten door hun gespecialiseerde materiaaldepots en bibliotheken, en door het geven van opleidingen op het gebied van o.a. technieken.

Grotten in West-Europa

Globaal 10% van onze aardkorst bestaat uit kalk en is, als het klimaat meespeelt, in principe geschikt om karstverschijnselen te vertonen.

Oppervlaktekarst kunt u dus overal aantreffen waar de bodem uit kalk bestaat, er voldoende neerslag valt en de ondergrond niet te veel bedekt is. Afb. 30. Een prachtig voorbeeld is b.v. het karrenlandschap van het Bödmerengebied in de Zwitserse Alpen.

Voor ondergrondse karstverschijnselen bent u aangewezen op verdwijngaten, bronnen en natuurlijk grotten. Alleen al in de Belgische Ardennen zijn er daarvan meer dan 2000! De voornaamste zijn op afb. 31 aangegeven.

Dichtbij huis is er dus keus genoeg.

Het eenvoudigste is het bezoek van voor toerisme ingerichte grotten. Deze zijn meestal eenvoudig te vinden en goed bereikbaar, de paden zijn comfortabel, ze verkeren vaak in goede staat en de interessantste punten zijn goed verlicht. En als u zich bovendien niet te veel aantrekt van het vaak domme commentaar van de gids, maar wat meer let op de in de vorige hoofdstukken beschreven verschijnselen, dan is zo'n bezoek zeer de moeite waard.

Hierna volgt een opsomming van een aantal interessante

grotten in de ons omringende landen. De keus is uiteraard subjectief. Een compleet overzicht van alle toeristengrotten in West-Europa vindt u in het voortreffelijke boek van Aellen & Strinati (zie literatuuropgave), dat helaas niet in het Nederlands is verschenen. Wel bestaan er Franse, Duitse, Engelse, Italiaanse en Spaanse edities van.

De navolgende overzichten zijn ingedeeld per land, waarna **de plaatsen alfabetisch zijn gerangschikt**. Achter iedere grot is doorgaans een code vermeld: G betekent dat de grot erg interessante geologische verschijnselen laat zien (b.v. mooie profielen, kolk-gaten, e.d.), F wil zeggen fraaie formaties, K betekent dat in de grot prehistorische kunst (schilderingen en/of graveringen) voorkomt. Veel grotten zijn van prehistorisch belang omdat er b.v. opgravingen in hebben plaatsgevonden. Als daarvan nu echter niets meer te zien is, is geen K vermeld.

Musea zijn vermeld voorzover ze naar de mening van de auteur de moeite van een bezoek waard zijn.

Over bezoektijden en toegangsprijzen is geen informatie gegeven; deze zaken veranderen nogal eens. U kunt zich daarvoor het beste wenden tot de plaatselijke VVV's.